

ДІЛО

Виходить щоденно передполуднем

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, П. пов.
Конто почт. швед. 143.322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем.
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 4.50 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7.50 ал., Німеччині 7.50 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
Словаччині 30 ч. к., Румунії 15 лей,
Болгарії 7.50 ал., Австрії
7.50 ал. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Мирові перегони.

Львів, 19. жовтня 1927.

Зірвання дипломатичних взаємин між Великою Британією і СРСР викликало примару нового воєнного конфлікту. В світі знялася метушня. Обі сторони повернули всі свої зусилля на те, щоб здобути собі союзників і прихильників та забезпечити свої позиції.

Примара конфлікту зазначилася ще виразніше після обвинства радянського посла Войкова у Варшаві. Були навіть поголоски про те, що Москва була рішена виповісти війну Польщі. Тільки завдяки негативному становищу харківського уряду вдалося опанувати напружену ситуацію і перепинити вибух загрози.

Не багато часу минуло з того часу, а вже інші пісні співають у Москві і Варшаві. Тепер відбуваються мирові перегони, в яких верх бере Москва. Перед кількома днями з'явився на варшавському ґрунті позарядний радянський посол Богомолов. Користуючись формою журналістичної конференції, відвідав він місто, якої давно не чули Варшава в такій незвичайно гармонійній тонації. Радянський уряд — по його задоволенням — ніколи не протиставляв свободному розвитку польської держави і ніколи не мав у відношенні до неї ніяких прискорювальних заходів. Радянська політика у відношенні до Польщі все була наскрізь мирна, а її змаганням було устійнити справді приятельські взаємовідносини, konieczні для мирної співпраці обох держав.

Перегори в справі залучення гарантійної умови між СРСР і Польщею, ухвалені радянським урядом на початку року, ведуться в Москві. Але, що — не вважаючи на різницю думок, ці перегори скінчаються додатково, що гарантійний пакт є однаково konieczний для Польщі, як і для СРСР.

Радянський уряд усею силою падає на гарантійний пакт, який забезпечує стан посідання обох держав, який же раз санкціонує рижський трактат і його межі.

Та мирові перегони не обмежуються, який же раз санкціонує рижський трактат обіймає деякі постанови, які торкаються українського і білоруського населення під Польщею. І що ж? Представник СРСР, який одночасно є репрезентантом України і Білорусії, забув про істину цих народів у межах Польщі і хотів разити уха польських журналістів неприемною згадкою про повоєнні українців і білорусів, хоч би по лінії постанов рижського трактату.

Та на цьому не кінець. Одночасно в Харкові відбувається друга сесія українського виконавчого комітету Х. скликання. Відкриваючи її голова ВУЦВК-у Петровський, теж згадав усеми державами, а головним чином Польщею, які одним словом не відказують про Зах. Україну. Коли він робив деякі легкі докори Польщі разом з Берзіном, то тільки на тему толерування польським урядом української «білої еміграції». Мовляв, про Зах. Україну є відсутність від дотеперішньої поведінки українського уряду. Голова української держави ніколи досі не провадив такої політики, щоб не агадати про західно-українського населення. Також поодинокі про-

мовці, як зпоміж керівників радянської влади, так і зпоміж делегатів, звичайно підносили справу Західної України. Тепер же те зацікавлення Зах. Україною на офіційних нарадах зовсім утихло. Гін до мира з польським сусідом є такий всесильний, що у керівників УСРР випала з голови тямка про сім мільйонів «польських» українців. Навіть Скрипник присів перед всесильною Москвою, підтягаючи за радянськими дипломатами:

«Встановлюючи мирні зв'язки з буржуазними державами, уряд СРСР доводить всьому світові своє миролюбство. Ми, представники трудящих УСРР, висловлюємо перепику, що в наших мирних зв'язках з Польщею польський уряд задовольняє також і вимоги УСРР, тобто Польща буде вислати не тільки росіяських білоемігрантів, але й інші і перетворить і українських білоемігрантів, що організовують банди для збройних нападі на мирну працю населення УСРР».

Очевидно, справа білоемігрантів є справою виключно між Польщею і СРСР чи УСРР. Однак думавмо, що цю справу ще краще і доцільніше може розв'язати український уряд, даючи амністію політичним емігрантам без зайвих понижень і «вірогідних» декларацій та притягаючи їх до співпраці на території УСРР. Та чи це найважливіша справа у взаєминах між УСРР і Польщею?

Навіть більше! Затонський гадить польську «санацийну» політику і хвалить уряд марш. Пілсудського.

«Останні відомості говорять — зазначував він, — що уряд Пілсудського за-

провадив у кожній польській школі навчання української мови. Це вже заплановано в нашого декрету, не в нас на Україні в кожній школі обов'язково навчаться українську мову. Дозволено також відкрити кілька чисто українських шкіл, на Волині відкрито кілька українських гімназій».

Те «відкриття» кількох чисто українських шкіл і кількох українських гімназій на Волині є ніщо інше, тільки надання права прилюдності трьом приватним українським гімназіям. Але в добі мирових переговорів і підготовлювання пакту про неагресію ці дрібні уступки виростають у Харкові до розмірів глибокої зміни польської політики у відношенні до українського населення.

Часто в тзв. ліво-соціалістичних та наємних радянських органів червоною ниткою в'ються всілякі наклепи на український національний табір, що — мовляв — він змагає до угоди, та що в тому напрямку робить усякі заходи. Тільки комуністична партія і радянський уряд, як союзний, так й український, постійно журиться підірваними українцями. Як ця журба виглядає в дійсності, проречисто говорять про те не лише мовчанка посла Богомолова, але й мовчазне, а навіть восхвальне в бік Польщі становище відповідальних керівників Рад. України. Знову ж беззастанне тенденційне обвинувачення в угодовості українського національного табору має на меті облекшити мирові перегони Москви і Харкова в напрямі Варшави.

„Двоптижневик заощадження“ в У.С.Р.Р.

Ударна кампанія за ошадність серед селянства та її невдача.

Ленінові довелося проголосити гасло повороту комуністичної партії „лицем до села“ і „змички“ робітництва з селянством. З того часу ось уже кілька років радянські державні керівники на всякі способи пробують здобути для комуністичної влади прихильність села, але це їм ніяк не вдається. Село приймає й використовує ті уступки, що їх змушені робити комуністи, але своєї тактики ізоляції комуністичної влади воно не кидає.

Дуже яскравий і наочний приклад цієї тактики селянства на Україні ми бачимо тепер з приводу так званого „двоптижневика заощадження“, що його перевела комуністична влада в другій половині вересня ц. р.

Річ у тому, що в останніх трьох роках радянська влада, побачивши, що її давня політика націоналізації й соціалізації промислових підприємств грозить цілковитого руйнацією всього господарського життя й може скінчитися загибеллю робітничої класи, як такої, дуже діяльно взялася за впорядкування і відбудову знищених промислових підприємств. Для цієї цілі системою податків і зовнішнього експорту вона витягала з селянства все, що тільки можна було. Цим способом дійсно впорядковано с'як так промисловість і підвищено її продуктивність спроможності. Та радянській владі цього було мало — їй хотілося ще якнайшорше й якнайбільше індустріалізувати країну далі, зробити її по можливості незалежною від імпорту мануфактур з капіта-

лістичних країн. Для досягнення цієї цілі почала радянська влада закладати нові промислові підприємства і в першу чергу машинобудівельні. Тій цілі мають служити в першу чергу й такі підприємства, як „Дніпрельстан“. В часах, коли вироблялися ці пляни, комуністам присвічувала надія одержати кредити від капіталістичних держав. Після зірвання дипломатичних зв'язків між Англією і Радянським Союзом надії на кредит за кордоном розвіялися. Перед Союзом стала страшна примара фінансової й промислової кризи, примара тим страшніша, що вона в першу чергу мала би скропитися на робітництво. Тому не дивно, що радянська влада почала горячково шукати потрібних їй засобів в середині країни.

Для цього роздула вона насамперед до нечуваних розмірів воєнну небезпеку, яка нібито загрожує Союзові, щоб цим способом утворити сприятливу для себе психологічну атмосферу. А після цього взялася до переведення внутрішніх позичок і до роблення нових уступок селянству.

На Україні за „позички індустріалізації країни“ в висоті 200 мільйонів карб. 25 міль. призначено на будову Дніпрельстану й харківський уряд разом зі своїми монополістичними газетами зі всім сил агітують за цю позичку. Та підписка на цю позичку, як це видно з газетних відомостей, іде незвичайно мляво й може скінчитися дуже мізерним результатом. Тому уряд пробує всяких інших способів добути від на-

селення, а в першу чергу від селянства, приховані гроші.

„Двоптижневик заощадження“ й має на меті допомогти урядові витягнути гроші від населення. Ось як освітлюють цю справу „Вісти“ (ч. 212) в статті „Мобілізація дрібних ошаджень“:

„Кампанія двоптижневика ошадження, що її переводиться тепер в широкому масштабі — не тільки цілком сучасна і в високій мірі актуальна, а й запізнена, страшенно запізнена. Такою великому питанню, як мобілізація розпорощених народних ошаджень, улягли досі далеко недостатню увагу; лише тепер, у зв'язку з потребою прискорити темп розвитку народного господарства і в найкоротший термін індустріалізувати країну, а також вважаючи на ускладнену міжнародною обстановку, увага господарників та адміністраторів чим раз більше притягається до цієї фінансової діяльності і висувується гасло що саме на цій діяльності треба перевести мобілізацію внутрішніх ресурсів“.

Ми від себе додамо, що коли досі радянська влада не дбала за мобілізацію дрібних ошаджень населення, так це просто через те, що спочатку вона силою відбирала від населення при натуральній податку все, що воно мало, а потім робила теж при допомозі грошової податкової системи тзв. єдиного сільсько-господарського податку і змінила свою податкову політику лише тоді, коли побачила, що ділі нема вже що витягнути зі села.

Після цих загальних міркувань пригляньмося справі ближче. Три цяті літ тому в Росії було щадничих карб 4.530. Число щадничих книжок вносило 2 мільйони 785 тисяч. Сума вкладок грішми й вартісними паперами вносила 593 мільйон карб. А перед війною загальна сума вкладів до щадничих кас на території Радянського Союзу досягла майже півтора мільярда карбованців. Щорічний зріст вкладок вносило 100 міль. карб., себто при сучасних цінах 150 до 200 міль. карб.

Свого часу, в добі „декретового“ комунізму радянська влада скасувала не лише всі капіталістичні фінансові установи, як напр. банкі, й забрала від власників всі їх вклади, але скасувала вона також і щадничі каси, роблячи велику кривду при цій нагоді також робітникам і селянам. Наново заведено щадничі каси щойно в р. 1923. На 1. жовтня 1927 р. ці каси зібрали по всьому Союзові тільки 160 міль. карб.

За передвоєнних часів на робітників припадало 11 проц. вкладів, а на селян 29 проц.; на 1. жовтня 1927 р. на робітників припадало 12 проц., а на селян всього 3 і пів проц. по всьому Союзові.

Що до України, то до 1. липня ц. р. працювало 3.026 ошадних кас усіх типів, які об'єднали 23.305.000 карб. заощаджень населення. Участь селян у вкладах до ошадних Українних така. На 1. квітня в УСРР було всього вкладників — фізичних осіб — 259.549 чол. З цієї кількості вкладників-селян було 25.457 чол., а решта припадає на робітників, службовиків та інші категорії населення. Те саме і щодо лихві вкладах — із 20.024.150 карб. вкладів цього року на селянські заощадження припадало лише 753.517 карб. Ці цифри говорять самі за себе. Вони наочно показують, як

українське селянство ставиться до теперішньої влади на Україні. Тимчасом по підрахункам Українського Держплану в руках селянства перебуває щонайменше 125—140 міль. карб., приблизно 27—30 карб. на одно господарство. Ці гроші є резервою господарства на всякий випадок (хороша, пожежа, недорід). Але зараз це абсолютно бездіяльні гроші.

Власне ці гроші й мав на увазі радянський уряд України, розпочинаючи кампанію за свій „двотижневик заощадження“. Тяжка справа! Тут комуністи знову опинилися в одному з глухих кутів свого будівництва. Їх фінансова політика змушує населення або ховати свої заощадження або просто зменшувати продукцію до мінімуму. А політичний устрій, при якому селянин часто тратає свої виборчі права тільки через те, що купує віялку або січкарню, який на кожного працівника краще загосподарованого господаря кладе тавро куркуля — теж не сприяє ані зростові продукційних сил селянства, ані зростові його добробуту.

Ось чому й ціла акція радянського уряду в справі делікатного витягнення з кишені селянства скоханих ним грошей успіху не дала. В „Вістях“, ч. 228 ми читаємо, що на Харківщині наприклад протягом двохтижневника в сільських місцевостях записалося до шадничих кас всього на всього 500 нових вкладників, а з них селян від плуга тільки 10 проц. Це значить, що на яких пів мільона або й більше сільських господарів Харківщини лише 50 селян за два тижні пішли за голодом радянського уряду й його трігаторів і згодні довірити свої заощадження шадничим установам цього уряду.

Не даром „Комуніст“ (ч. 210) в справі двохтижневника заощадження остерігав:

„Казюковий вітаній, галасливих фраз, щоб притягти селянина і довести йому антижизнь ошадної каси, замало“.

Але казюковина газета звичайно не мала смисловити сказати, що ж саме треба робити, щоби нарешті здобути довіру українського селянина. П'ятдесят вкладників на 500 тисяч селян-господарів Харківщини — це напевно велика невдача. Та комуністична диктатура нею не знеохочується і в своїй роботі не розчаровується. Та у глухий кут можна влізти і без знеохоти та розчарування.

Не кидайте своїх тяжко зарплатив грошей добровільно у лужу кишеню, не давайте їх на чужі цілі і тому обезпечьте свої будинки в Т-ві „ДНІСТЕР“.

Польсько-литовський конфлікт.

Вильнюс, половина жовтня 1927.

II.

Підбір польських номіналів для розважання вильнюської справи є дуже різноманітний. Найсимпатичніше, очевидно, для Польщі була така розважка, при якій не тільки Вильнюс і Вильніщина але ще також і теперішня Незалежна Литва, себто Конейшкія (по польськи: Жмуді) на мій пригляд... Польщі. Ось тоді все було просто прегарно і по всім законам людської справедливості. Зі стовпів польських газет і журналів безлічно дуляють сенсентивальні міркування про колишню Велике Литовське Князівство, яке прецінь за панування Ягелла добровільно озвучилося з Польшею і втратило на тім злучі... бо дожило шість, що трохи не ціле... сполонізувалося. Хіба не відомі сотні імен наивітніших поляків, які в роду були литовцями? Навіть маршал Пілсудський ще заперечує свого литовського походження, бо навіть, як у Вильні балають, радо переніс би оточення Польщі з чужинської для волевого правопорядку країни. Вильнюс — фліт. Це є влас-

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ, ЧИТАЛЬНІ І ТОВАРИСТВІ
ПОВИННІ БУТИ УКРАЇНСЬКІ ПОРТРЕТИ
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА, ІВАНА ФРАНКА
 І ОБРАЗ НАШОГО (НАШОГО ПОЛЬСЬКОГО ПОСЛА)

„БОГУН ПІД БЕРЕСТЕЧКОМ“
 ПРОФ. ІВАСЮКА,

виконаний у трьох красках на гарному папері в портретах у закладенні.
 Ціна портретів Шевченка і Франка по 1.80 зол.
 образу „Богун під Берестечком“ 10.00 зол. 714 2-3

Гроші можна пересилати на нашеkonto в Земельний Банку у Львові, Підвала 7.
 Замовляти: Buchhandlung Theodor Sawula, Wien I., Riemergasse 2.

не ті слави „федеративні“ пляни, на які виходили так дуже лають Пілсудського. Виявляється ціли добровільної алуки теперішньої литовської республіки в Польшею — а тим, що цілий таким чином об'єднаний з Польшею області була дама по змозі широка автономія, а власним соймом у Вильні, територіальним урядом, тощо. На такій платформі працюють скрито за кулісами різні посередники, які часто останніми часами заїжджали в Варшаву до Ковна, і назад. Але литовський народ, наважений сумлінням досвідом минулого, ніяк не виявляє бажання йти в „братні“ обійми сусіда. Добута в революційній хуртовині самостійність є занадто великим для нього скарбом, аби він міг ним так легкодушно ризикувати. Отже сміло можна сказати, що добровільно Литва ніколи в Польшею не об'єднається. Хіба, що П „об'єднаємо“, от так нпр. як це сталося з Вильніною чи іншими східними областями. Але остання комбінація значить на простій та арозумілій мові — війну, комбінацію, на яку важко зважитися навіть найбільшим шибайголовам. Тому, хоча близько до теперішнього уряду стоїть пресові органи у Вильні, в день приїзду маршала Пілсудського і його почоту вразно писали про необхідність „насилно завалити цитузю постронний кордон ненависти між Польшею і Литвою“ та меляхольно нагадували на 1920 рік, коли „ген. Желіговський мав намерувати далі (чит. до Ковна)“ — то проте для кожного тямучого ясна, що це тільки звичайні пенсіонні відруки подрознесеної національної амбії, за якими не криється ніякі серйозні замисли. Досвід світової війни показав, що воєнний ризик є страшний навіть для наймогутнішої держави, а тим більше для такої молодой як Польща. Отже мілітарно неспровокована — Польща, без сумніву, не аважиться на ніякий т. ав. рішучий крок. Останні вильнюські події виявили це цілком ясно та недвозначно. Багато тодіж визнавав теж многозначний факт, що на приїзт маршала Пілсудського вильнюський направилий орган „Кур'єр Вільнюський“ — на видному місці надрукував картину... свенціняського повіту. Цей повіт лежить при самій литовсько-польській границі і під етнографічним оглядом є майже чисто литовський. Невідомо звідки і як появилася чутка, що якийсь так Литва святочно і раз на все зранігувала в Вильню, то хто зна, чи не можна побалакати і про деякі компенсації. Але і для такої комбінації нема, розуміється, ніяких підстав, бо ні одна ні друга сторона не думає ані з огляду на свою публічну опінію не може думати про ніякі основні уступки. Таким чином все осталося по старому.

Тут слід ще також підкреслити обставину, яка торкається внутрішньої і закордонної політики Литви, а яка дуже сильно відбивається також на її становищі вильнюської справи. Литва — як кожна молода держава, що виростає на ґрунті революції, почала своє самостійне життя цілком безлічно всім недостатками, хворобами і пороками нерозвиненого організму, котрому життя наказало виконувати функції — йому ще не під силу. Отже перейшла Литва фебруаризації і готесковому „парламентаризму“, випадало до безтями фальшивою „демократією“ без відповідальності, аж поки гримли міністерських партій в міністерській державі не довела Литви над берег пропасті. Минулого року в змій, безпосередньо перед переворотом Вальдемараса, положення Литви було справді рошкучим. При їдмі був соціалістично-радикальний уряд Слезавічюса, який, до речі, у великій мірі опирався на нап. меншіска, страшенно і поганих. Тоді поляки на Литві „депелали, головне в ітихми літвінці.

максимум вимагалих прав. Польська преса і польська публічна опіні майже з дня на день ждали, що Литва ось-ось розвалиться, а якийсь „абуттований ген. Желіговський“ знов помалює тим разом вже до Ковна. Але дивні — лекція, яку в травні мин. року дав маршал Пілсудський Польщі, вичили на іауот і на Литві. Проф. Вальдемарас повторив її в грудні мин. року в Ковні майже дослівно. І з тієї пори все так і аразу перемінялося. Проф. Вальдемарас сказав, що майже Литві нема потреби наслідувати великі евреи, держави і литовський народ так само буде щасливий скажім — при 44 послах в соймі як при теперішніх ототікадесятках. На основі нової конституції, котру сама тепер мислит литовський народ прийняти або відкинути в референдумі, є постановою, що соймова каленція має тривати повних 5 літ, а президент держави має бути вибраний на 7 літ. Влада президента і уряду має бути сильно поширена, на те, щоб уряд, який вибраний більшістю, справді міг правити державою, а не займатися зайнятуванням парламентарних партій і прич. В армії замість Вальдемараса відрізняв лад, порядок та дисципліну. Господарська криза аменшлася, політика високим ціна на господарські продукти заспокоїла литовське селянство і вчинила його купноздатним. Тим самим аспа опричинила розвиток промислу, який на Литві знаходиться ще тільки в пеленах, ну — і головне: торгівлі. Цифри брутового ввозу і вивоу через одинокую литовську приотань: Клайпеду (Мемель) піскочили за останній рік трохи не на 100 проц. Нема тому жалного сумніву, що уряд Вальдемараса є на Литві під по пору дуже сильний і йому не загрожує з нутра небезпека.

(Далі буде).

Д-р Павло Лисий.

Скажіть де Ви обезпечуєте частку вартості своїх будинків, а навіть дитина скаже Вам чи Ви є свідомий українець.

Виборчі виспідні.

ГРИМАЛІВЩИНА.

(Докінчення.)

Волиця: радних 24.
 Глібія: 32 радних і 2 вірніотія, а того українців 9, решта (21+2) поляки, хот українців понад 60 проц. у селі. Вибори випадли для нас некорисно наслідком на нашу некористь уложених ліот, терору поляків і жидівської арази. У виборах взяли участь усе жіноцтво, виснає і неписане на ліоту. Іаза виборів була в селі карма експедиція і поліційні та судові доходження проти нашого жіноцтва за те, що жіноці обравали одного члена виборчої комісії по виборах в неділю коло церкви. Протест внесли українці, але досі нема на нього відповіді.

Дубішці: радних 16, самі українці. Протест внесли латинники і хруні, які, не виявляючи до ради, кинулися на читальню „Прогісвіт“ як на мниму зновою їх неадмі. Та може їм не вдасться завалити ні читальні ні виборів, бо в селі 90 проц. українців і то переважно свідомих.

Зелена: радних 16, з того українців 10, латинників 6. До вибору поляків причинилися місцеві жиди, які свідомо пішли проти інтересів майже цілого села.

Елєсноріка або Ліса Гора: радних 24, з того українців 4, 8 латинників і 12 мазурів-колоніотів. Українці робили компроміс із латинниками проти колоніотів-мазурів, які мали в своїх руках 11. і 1. кодо.

Нагарівіна: радних 24, самі українці.

в більшості селя-роби, оторошники б. „Волі Народа“.

Нозіна: радних 24, в тім і поляки. Нибори повторює в наслідок протесту в 4. колі. Село ще мало свідоме, хот богато і матеріал людський дуже гарний.

Нокосинці: радних 36, з того українців 18, мазурів-колоніотів і латинників 21. Були великі надумиття і тому українці внесли протест. Село богате, але незорганізоване, хота поодинокі громадяни дуже свідомі.

Кутні к. Товстотого: радних 24, всі українці. Поляки внесли протест, який дотепер неполаджений.

Леманівіна: радних 24, самі українці. Протест поляків і наших кирпичників неполаджений. В селі 90 проц. українців.

Луна Мала: радних 24, з того українців 10, 1 жид і 4 поляків. Протест поляків і деяких наших полякутих українців неполаджений так, що мають відбутися повнова вибори у всіх 4-ох колах.

Новосілка Грималі: радних 24, з того українців 9, латинників 14, 1 жид. До побіди латинників причинилися найбільше жид Маврикій Шнайзер, який ходив по хатах і тероризував наших громадян, щоб голосували на польську ліоту. Інакше підит в селі (жид) лікоти не дасть купити ґрунту на парцеліції, а за проданий на кредит араз амазав всіх грошей, або ґрунт відбере. І латі люди, замість дати йому відповідну відправу далися застрашити так, що голосували на ліоту Шнайзера. Вагами в селі жиди аиторизували дуже великі доміоти, неорганізованість і матеріальну скруту наших селян, коли по містах рахувалися вже дещо більше а українською інтелігенцією.

Пабіна: радних 16, самі українці, в тім 2 жіноці. Вибори не заперестовали.

Підлісся (присілок Грималіова): радних 16, з того українців 3, поляків 13. Село в більшості замешкане латинниками. Протест внесли поляки а даянкої прибіччї ради, але він не увагладнений.

Риштішці: радних 32 і 1 вірніоті, з того українців 16, поляків 16+1. При виборах діялись великі надумиття зі сторони поляків і наших хруні. Протест внесли українці і він дотепер неполаджений.

Саджаніна: радних 16, українців 9, поляків 7. Протест українців не неполаджений. Село а трьох четвєртих українське.

Сорона: радних 16, українців 12, поляків 4. Протесту не було. Зверхність українська.

Ставни: радних 16, всі українці.

Товсте: радних 36, з того українців 16, поляків 8, жидів 8. Протесту не було. Українці дуже свідомі і дуже активні елементи. Начальник громади і 2 асесори українці, аступники поляк.

Такі загальні виспідні виборів у нашій окрузі. Піднести належить, що з року на рік свідомість по наших селах підноситься і що численних завжди латинників наші громадяни переважають опритом та організаційним кметом. Трудно тільки перевести це в життя аплі: „Свій до свого“, бо кооператива у нас ледва животіють.

Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, — той зоріг своєї дитини і української нації!

Вічевий рух.

Львівщина.

Дня 2-го жовтня ц. р. відбулося заходоми місцевого партійного комітету віче УНДО в Лисиничах на площі при „Прогісвіт“. Збори отворили ґром. Селіко Ціцїла. В склад президії віча увійшли господарі: Іван Ціцїла, Василь Непар і Іван Ціріннало. Реферат про політичне положення нашого народу і аадавання національної організації виголоєнз головою Повіт. Нар. Комітету п. Іван Лисиничий — Ільова.

Лисиничі — це чисто українське село. Від вітні українську школу польська шкільна влада перебрала на польську й обезадила негідно учителям і учителями виховальської масти. Учителка Гелена Ковалічова захоується сушрити населення Лисинич крайню аніаваючо. В школі ображує національну почування українських дітей. Довелася ґрубом поведінкою учителям до крайности, громадяни Лисинич переади

Авіаі — Авіаі РАДІО. У. КУПЦІВ 12 листопада 1927 У ВЕЛИКІЙ САЛІ НАРОДНОГО ДОМУ у Львові.

бойот школи і вчителів. Для молодшої дітирки вважували приватну школу, а старших дітей посилають до львівської української школи ім. князя Льва. (Гімназія Школа). Власти стараються всіма способами відомити опір дисципліни. На батьків дітей посилюється догляд, що ціла дискусія віта велася доповіді в головному для Лисичин питанні: як привертати український характер місцевій школі, в якій учня бм рідний учитель. Шкорова була хвиля, коли перемістився господар Андрій Михалюк, вернувшись до присутніх на візку і запитав їх, чи на це зважено він матеріал "будувати школу, щоб інші пішли там за ним дітирок?" — Так приходять наші члени до зрозуміння ваги рідної школи і свого вчителя. Коли не зрозуміють, то наші села на Західній Україні?

Останні вісті.

ПРОЦЕС ШВАРЦБАРТА ПОЧАВСЯ.

Париж, 18. жовтня 1927.

Нині почався процес Шалом Шварцбарта у великій салі розправ Пале д'Юстиції. Як з'явився трибунал і судді призначили прокуратор Ренака повідомлення трибуналу, що починається розправа проти Ш. Шварцбарта, 38 літ, обвинуваченого в убивстві в премедитації. Прокуратор пригадав перебіг убивства, далі, що Ш. признався, що вбивство виконав в емоційному, перед тим купив революційну фотографію жертви, а перед атентатом вислав їй телеграфічного листа до жінки, в якому повідомляв, що задумує виконати атентат. 7. травня слідство піддало й акти пересланого ген. прокуратора. Трибунал суду під проводом судді Казовал постановив 4. червня 1927 року Шварцбарта передати трибуналу присяжних, як компетентному.

Вибрав слово прокуратор ап. суду: Після упадку династії Романових богачі в Україні, 6. часті рос. імперії, встановила рос. парламент і Центр. Радою, в якій засідали українці, жиди, поляки і жиди, і провізоричний уряд у Києві. Після повалення уряду Керенського більшовиками проголошено 22 січня 1918 незалежну українську державу, яку визнавала Франція й Англія. 8. червня прокуратор засудував дальший перебіг подій на Україні, нім. окупація, уряд Скоропадського, акції рос. на Петлюру, що спочатку як міністр, пізніше займав передову ролю у публ. житті України, як шеф держави і нач. штабу. Петлюру характеризує пром. як злочинця свободи і незалежності, втілення української батьківщини. Не вдалося йому довести до побіди дорогої для нього справи. Після кров'яних боїв мусів скоронитися на Волині, опісля в Парижі, де від жовтня 1924 р. жиди якнайкраще. 25. травня 1926, на буварі Ст. Мішель задержав Петлюру і кілька чоловік, спитався його: "Ви Петлюра?" і не чекаючи відповіді добув революційну і зі словами "Каналі!" стріляв до нього сім разів. Без милосердя, з злободійною кров'ю і жорстокістю стріляв до Петлюри — як знавав один свідок — коли Петлюра просився в смертних судорогах. Коли революція затихла, приїхав убийця поліц. агент. Шварцбарт сказав до нього: "Я бив убийцю". Петлюра, перевезений до шпиталю, безбаром помер. Секція показала, що свідками був з кулями, в яких одна прошила грудку клітку, дотикаючи серця і спричинила смерть. Агент відповів, що убийця, а по дорозі мусів боронити його перед розлюченою толпою. Наказано при ньому жартувати пантеру в наклеєній фотографії і час. "Українські Вісті", в якому також був портрет Петлюри. Коли Шварцбарт довідався, що Петлюра умер у шпиталі, висловлював покаяння і в радості стискав руку убийцю, що повідомив його про це. Після візиту Шварцбарт астував у Франції до чужинців з'їд. Описав вернувшись на Україну. В Одесі був Шварцбарт

ак говорено про Петлюру і прийшов до переконання, що за погроми відповідальний є Петлюра. Як верну до Франції, одержав натуралізацію і віднині годився кар'єрою-жидівською крамничою, при чому далі пізнався протикидівським рухом в СРСР. Тимчасом Петлюра в Польщі перенісся у 1924 р. до Парижа. Там то — по словам Ш. — зайшла обставина, яка рішила про вбивство. Довідався, що Петлюра працює в "Трибуні". Купив цей часопис і переконався, що він управляє протикидівську пропаганду. Петлюра, твердить Ш., у статті протестував проти надлявання жидів землемі і грав новими погроми. Ш. би пістити своїх одиовірів і не допустити до нових погромів у будучині, рішив убити Петлюру. Шварцбарт каже, що діяв без спільників, але деякі обставини, ослаблюють це його твердження. Проф. Коваль зізнав, що як раз у каварти сидів а Петлюрою і поліком Левіцьким, слідували їх якийсь жид і жінка і підслухували їх розмову. Петлюра просив тоді, щоб говорили тихіше, бо від якогось часу його шпівують. Як проф. Коваль вийшов із каварти, там ті індивідууми вже сиділи в авті. Проф. Коваль зачує слова шофера: "Жиди, вони вже вийшли". Проф. Коваль пізнав, що між ними трьома особами тоді був Ш. Почтова марка на листі до жінки Шварцбарта має на стемплі год. надання 2.35, а вбивство докано в год. 2.15. Отже лист цей або кинув хтось із приятелів Шварцбарта, або урядовець пневматичної пошти забув змінити вказівку печатки, яка вибиває годину і мінуту. Так чи сяк, бажанням Шварцбарта була пімота. Але таке оправдання вбийника за слабе, бо ставовише й бажання Петлюри як шефа уряду не були такі, як твердить Шварцбарт. Петлюра був радше філософом. Шварцбарт теж владав у суперечність: раз твердить, що Петлюра відповідальний за погроми, другий раз каже, що здогадується, що був ініціатором різни, бо вони діялися тоді, як він був начальником краю й армії. Ані раз не отверджено, щоб Петлюра організував погроми. Причини погромів слід шукати в анархії, яка настала після укладу уряду Керенського й коли настав більшовицький режим. Погроми допускалися адемобіласовані, алеж то не були українці, бо за царських часів українці не служили на Україні. Денікінці і червоноармійці допускалися менших ексцесів. Коли ж і петлюрівці допускалися ексцесів, то годі за це винити Петлюру, бо він не в силі був усього контролювати, не міг протидіяти тим явищам, нераз провокаціями конюктурою хані. Петлюра поборював погромову акцію, але не сила було їх оминути. Український уряд розділював підмоги жертвам. В 1919 р. оголошено закон про автономію нап. меншостям, між ними і жидам. Делегат Кап заявив, що делегація підтримує вповні уряд Петлюри і жиди мін. Красного. Рабін Гутман, що він делег., здавав, що вперше жид бере участь в уряді й уділив Петлюрі благословенство. Шварцбарт не міг отже закидати своїй жертві нічого а минушини, род. "Трибуна" заявляв, що не містив ніколи статті, що звала бм до погромів. Тому вбивство це слід уважати дивним, невиправданим і огидним, бо докано його багато літ після того, як Петлюру позбавлено влади і коли він жив далеко від батьківщини, скромно і без шумної слави. Ролю судді і спасителя годі признати людині, що була засуджена за вом. У 1908 р. у Відні Шварцбарт засуджено на 4 місяці за вом. Тоді він був у близьких взаєминах із анархістами. В 1909 р. у Будапешті арештовано Шварцбарта за намагання градіж. Після відсидження кари його ансело в Мадрид. Після відчитання акту обвинувачення предсідня справля персоналі свідків. На задання ця обвинувачуючих опечатано всі книжки документи, найдені у Шварцбарта. — Обв. Шварцбарт те раз стверджує, що висловлював задоволення, як дізнався про смерть Петлюри. Описав оповідав про погроми.

Обязпечуючи в „Дністрі“

не поносите ніяких жертв,
не робите ласки
а тільки сповнаєте свій обов'язок.

НОВИНКИ.

— Львівська хроніка. 17-літня дівчина Марія Рибка анехотена до життя виліла порпюю боліно. — 5 літ тяжкої хвороби дістав громадянин із Високої Шур, який шістьма стрілами а революційну полатоду у полі порохуни із своїм анастом. — 6 місяців сидіти громадянин в Городенському Дмитро Дурбак, що має завжди широкий темперамент і хотів пробити пожею своїх куманів і полінал.

— Ловці жінок на відданні. Після війни коли подружжя стали шорра рішні та важкі, авторизова спеціальний тип омуканів, які полюють на багаті вна. Якийсь німецький підданий Функенштайн що перейшов через школу поодної отоліні від Ріо де Жанейро до Данифа, через Монте Карло, внав так нивко, що почав свої операції на львівським терені. 6-це 85-літній гарний мушніа, а аристократичний малярини, що знав багато мов і вмів задувати собі серця півчат і молодих дам. Узяв собі до спілки такого-ж вітрогона Козаловського-Поманського, напали тарне помешкання, подбали за палери та фотографії, виступачи скрізь як різні брати і почали... женитися. Іх жертвою апада у Львові молода семінарстка і дві багаті панни в Бережан. Від кожної „парчелюї“ та „жінки“ брали грубі задатки, а після шлюбу шедали. При нагоді подружжя використували на всі боки, хто тільки попав під руку, не погорджучи ніким шантажем. Покину шукуючи цих двох вічних кандидатів на мужа кілька молодих жінок, іх рішні та поліні.

— Полснення. Вельмишановний Пале Редактор! Навязуючи до поміщеної у „Дні“ з 18. жовтня п. р. замітки п. н. „Ютнінне балалаечиники“, прошу васна не відмовити у поміщенні слідууючого вношення. „Хор балалаечиники“ складається виключно а російських емігрантів, між якими тільки підписаний є місцевого походження. Української суспільності хор не ігнорує, того доказом є обставина, що хор на своїх виступах у провінції рекламувався і українськими афішами, далі, що в програмі хору виконуються тем українські стрілецькі пісні, що хор запропонував був свою безплатну участь у концерті в честь Ів. Франка в Коломиї, що сам підписаний, як відомо, брав участь у концертах, улаштованих на українські цілі, що припідняття у розліпленні українських афіш у Львові наступило наслідком несовременної присилки іх а Тернополя, де вони в часі турне друкувалися, а друкування нових афіш парализов адміністратією хору на нові сайні вилатні. — Прому прийняти висловив правдивої пошани Олександр Ропицький, адміністратор „Хору балалаечиники“.

— 10 літ української книжки. Директор українського Інституту Книгознавства в Києві, Юрій Моженко, має цими днями відчит „Історію української книги за останні 10 років“. Вибраємо а цього кілька найбільше характеристичних інформацій, вельми актуальних у „місяці книжки“. Перша доба в історії української книги. 1917—18 рік, не доба аяархічного продукування книги. Це був час сиріятливий для видавничої справи, бо на поліграфічній промисловості громадянська війна зовсім мало відбилася. Тоді, а добу Центральної Ради, потім Гетьманату і Директорії українську книгу видавалося в невеликій кількості (1917 р. — 798 українських книг, 1918 р. — 1148 книг), але якогось плану видавничої діяльності не було. Про зовнішність книги видавництва не дбали і можна лише відзначити окремі високохудожні видання, в яких брав участь видатний український графік Г. Нарбут та його учні. В зв'язку з такою анархією видавничої справи, знаменний був сам факт появи першого українського бібліографічного журналу „Книгар“ від 1. вересня 1917 р., хоч ідеологічно не був безбарвний, просвітницький журнал. Вагалі цей перший період в історії української книги характеризується значною книжковою продукцією, але стихійністю, безплановістю великою кількістю провінційональних видавництв (організованих, адебільшого біля „Просвіти“), художньою недосконалістю. Другий період (1919—1921 р.) — характеризується повільним замиранням видавничої справи, книжки заміняв П сурогат — листівка, метелик, що виконували ролю знаряддя для агітації та пропаганди. Розмах видавничої діяльності звуужується вже через саму обмеженість паперових апаців. 1920 рік був переломним: ліквідовано приватні видавництва. Організується Всеукраїнське, що здійснює удержання українського слова. Поруч зменшення кількості видань повільно заціпавав іх якісний бік. У цей час відбулося цілкове явище — смерть поміщальної книги: поміщальні книгозбірні а переважною кількістю літератури ту-

жовеними мовами (французькою, польською й ін.) або агітували, або із націо налізовано. Ватнуало 1700 тис. томів націоналізовано з міз. томів. Понавжа наукова робота над книгою починається а березня 1919 р., коли засновано Українську Наукову Академію, що перша висунула проблему удержання української бібліографії. Третій період в розвитку української книги починається 1922 р. За цей час менше виділяється макулатури, яка на російському книжковому ринку різняється 25 проц. (нижча ціна). „Мисель“, „Фронталі і ін.).Помою всі виданні аходи концентруються в руках ДВУ, що й стає найбільшим видавничим підприємством всієї України. Згодом засновується ще кілька видавничих („Червоний Шлях“, „Книголюбівка“, „Село-книга“ й ін.), але вони або ліквідуються, або об'єднуються по кількості вид-в в одні і вже 1925 р. залишається два великих видавництва: ДВУ та „Книголюбівка“. В першому кварталі 1927 р. вперше в історії української книги а книга кількістю назв перевищила українську (406 українських і 365 не-українських). На жаль — треба додати між себе — ая перевага а тільки зовнішня, бо російські книжки на Україні це великі обширні твори, а а статистику українських входить сила брошур і метеликів.

— Чудасі. Церковний комітет браденбурзької провінції засудив евангелістського свшценника Тайхмана на 200 марок кари за те, що недлавно дав шлюб одній парі а літаку. Що за кілька літ люди читатимуть таку новину з такою умішкою як омуки а той добу, коли карали за шлюб на кораблі. — У Шепетівці закінчили недлавно будову 3-ох поверхового дому. Дім був прегарний. Тільки архітект забув у ньому одну дрібницю: дати сходні. Так, що на Ш. поверт можна було дістатися тільки через вікно П-го поверху ліпкою або представими таблями. Вияснилось, що головним будівничим був місцевий... міщачий кравець. Шкода такого дому для міщачини. Що ая тудовий матеріал на музеї!

— Капаліянка — Альохін. Альохін вперше капаліянка. Стан іх гри такий: Альохін 3 виграти, Капаліянка 2. 7 розігранні. Кажуть, що вже 12 партій грає Капаліянка невзначайно першого. 3 шіа! нагоди пригадують, що Капаліянка має такі візан, коли в 1924 р. у Нью-Йорку почав турнір досім невдачно, а в 1925 р. динішис в Москві позв нагородженням. При теперішнім турнірі треба виграти шість партій, а не 10 або 8 як у попередніх. Усе питання в тому: хто з двох грачів задержить довше рішовагу?

— Прихильники законних шлюбів. Париська поліція арештувала омуканів, що вийшов нову ідею. Він видурював від людей гроші під навістралісткою фірмою: податків. Поль Ансель заявляв в містечку, представлявся як державний податковий урядовець, мав при собі радіоапарат і вибирав собі подружжя парі, які не мали церковного шлюбу, заявляючи, що ая відповідною оплатою ая діотас безпосередньо довід з міністерства, щоб такі пари признати законно подружжям.

— Ганді та тютюн. Відомий індійський апостол внавольного руху почав тепер спеціальну кампанію проти курення. Його найбільшим заходом проти тютюну це його шкідливий вплив на перш, які стають причиною всіх злочинів. Також кава та чай є на його думку шкідливими наркотиками. Уста, що переміщуються в димар є для Ганді чимсь оооружням.

— Світова волячина. Почався масовий страйк вугляних шахтарів а середній Німеччині. — Зовнішня біліна Англії є пасивний; у вересні ація висловлюється сумою 161,427,440 ф. ст., а ація 60,487,445. — У Вельфасті почалася сесія парламенту піан Ірландії. — До Нью-Йорку вернувся а подорожі по Європі директор „Nationsel City Bank“ Мічаль, який заявив, що економіч. умовини в Європі значно поліпшилися; різка поправа замітна у Франції, в Англії криза відхитилася, а в Німеччині, Італії та Вельфі теж усе краще. — В однім із льондонських кіп почали демонструвати „балакучі“ фільми. — У Востоні відіграли пам'ятник Косцюшка. — На Україні у селі Мала Дніпів. Прилуцької округи, внав перший сніг. — На новий азіан двоерець у Києві арештований 8 міл. карбованців. — Від 6. жовтня почала функціонувати а Ленінграді крематорія. — Пополувати а Ленінграді франки дніарі; на конгресі азначено лозунг засудути франкиської медіації у боротьбі а всією, яка майже шедла. — У театрі в Тулі сполохалися на сцені коні і скокали на аудиторію, де показували багато осіб. — Вода відмудила причал у Гдині і алялі. внах на 30 метрів.

